

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.

TELEFON STEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG STEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Samo konstatacije ne zadostujejo.

Svoje dolžnosti ima časopisje in svoje dolžnosti imajo stranke. Dolžnost časopisja je samo ta, da odkriva obstoječe napake v javnem življenju in da kaže smer in način potrebnega dela. Dolžnost stranke pa je, da to delo izvede in da se ne zadovolji samo s konstatacijami. Zakaj časopis je brez politične moči, dočim ima stranka politično moč, časopis more zato samo svetovati, dočim je naloga stranke, da dela.

Te razlike pa se naši politiki ne zavedajo in mnogi mislijo, da popolnoma zadostuje, če delajo stranke samo časopisno delo in da prepuščajo svoje pravo strankarsko delo času, da ga ta reši, če bo ravno sreča ugodna.

Tako na primer konstatirajo vse naše stranke, da je davčno breme v Sloveniji neznosno. Isto so že pred tem konstatirali vsi slovenski listi in še pred njimi naši gospodarski krogi sami. — Konstatacija strank je bila zato pravzaprav že odveč, ker so konstatirale samo že splošno znano resnico. Njih dolžnost je bila najti sredstva in pota, da se to breme za davkoplačevalce vsaj nekoliko olajša. Kako to dosežejo stranke, je seveda njihova stvar, toda nekaj pozitivnega morajo doseči, ker same konstatacije zla ne zadostujejo.

Ravno tako je z drugimi vprašanji. Da rabi za tretjino zreducirani slovenski teritorij nujno zvezo z morjem, je evidentno. Ni naloga slovenskih strank, da to potrebo naglašajo, temveč da zvezo ustvarijo. Toda naše stranke na to niti ne mislijo in zato niso prišle niti do tega spoznanja, da je naravnost škandal, če slovenske stranke zaradi par volilcev še danes niso edine, katera zveza bi bila za Slovenijo najboljša. Da, godi se celo to, da ravno slovenske stranke same najbolj ovirajo, da se ni napredovalo vprašanje zveze Slovenije z morjem.

Celo vrsto drugih važnih in pomembnih vprašanj imamo, glede katerih ne more biti nobene nejasnosti in ki bi jih vse slovenske stranke morale reševati v največji enotnosti. Omenjamo v tem oziru samo vprašanje Trboveljske premogokopne družbe. Toda kljub jasnosti vprašanja pa moramo konstatirati, da se slovenske stranke za to vprašanje niti zanimati nežejo in da jim je tu celo konstatacija odveč.

Slovenske stranke docela pozabljajo, kaj je namen mandata, ki ga dobe ob volitvah. Nekatere očitno mislijo, da je mandat samemu sebi namen, ne pa da je le sredstvo, da se z njim doseže praktične uspehe.

Slovenske stranke se izgovarjajo, da ne morejo doseči teh uspehov, ker je njih politična moč premajhna, ker je slovenski narod premaloštevilčen. Toda vprašamo: ali so slovenske stranke že kdaj resno poskusile, da vržejo v lep slogi ves političen vpliv slovenskega naroda na tehtnico? Ali so že kdaj poskusile, da se dogovore le v eni stvari za skupen nastop?

Ne zadostuje, če stranka samo konstatira, kaj je napačno in ne zadostuje, če stranka sama izjavi, da ne more nekaj doseči, ona mora dokazati, da res ni mogla doseči. Stranka mora pokazati na svoja dejanja in ne samo na svoje obljube in dokler se naše stranke ne bodo po tem ravnale, bodo naše letne bilance vedno negativne, paverizacija naroda pa stalno večja.

Stranke niso tu za dekoracijo, temveč za delo in to bi morale tudi slovenske stranke enkrat dokazati!

Možnost sklicanja skupščine zaradi povodnji.

Beograd, 7. julija. Predsednik vlade Uzunović je sinoči ob 7.40 odpotoval na Bled. Njegova pot je v zvezi z veliko škodo, ki so jo napravile povodnji. V parlamentarnih vrstah so mnenja, da pride na Bledu jako lahko do odločitve, da se hitro skliče narodna skupščina.

Pred odhodom na Bled se je Uzunović

o namenu svojega potovanja izjavil, da ima nalogo, kralju poročati o stanju poplavi in kaj namerava vlada glede na sedanje nelegalno stanje napraviti. Treba se je dogovoriti o ukrepih, ki naj se store glede na zaproseno pomoč in o načinu, kako naj se nadoknadi primanjkljaj v dohodkih.

Stjepan Radić o Dalmaciji in o vladni koaliciji.

Zagreb, 7. julija. Včeraj ob 10. dopoldne se je predsednik Hrvatske seljačke stranke Stjepan Radić povrnil s svojega potovanja v Zagreb. Popoldne je bila seja vodstva stranke. Na seji je Radić obširno poročal o razmerah v krajih, ki jih je prehodil. Omenjal je najprej prirodne krasote Dalmacije. Govoril je posebej o vsakem kraju, kjer je bil. Opisal je lepoto Korčule in zlasti povdarjal lepoto Marjana v Splitu. Na mnogo ljudi, ki so prišli iz Napolja v Split, je napravil Split boljši vtis kakor Napoli. — Sam Split je mednarodni problem. Država vsega zaledja ne more drugače rešiti, kakor tako, če je Split glavno mesto tega ozemlja. To ni samo izjava politika in Hrvata, temveč to je jasno za vsakogar, ki vidi logične posledice gravitacije in vso strukturo tega kraja. Radić omenja dalje lepoto Vele Luke in Blata ter pravi, da je Blato lepše od Sarajeva in Mostara. Nato povdarja naravni položaj Makarske in pravi, da se je izkazalo, da je to najboljši kraj ob Jadranskem morju. Izdelani so bili že načrti, da se tu zgradi ogromno letovišče, toda ti načrti so propadli. Zdaj si je treba prizadevati, da sami napravimo tam letovišče, ki bo privabilo tisoče in tisoče tujcev. Ko se uredi naša riviera, se sme brez pretiravanja pričakovati, da bo prihajalo v kratkem sem na letovišče pol milijona do enega milijona ljudi iz Zapadne Evrope, pozimi pa 50 do 100 tisoč. Greh in sramota je za naše ljudi, ki se bavijo z javnimi posli, s knjigami in umetnostjo, da si niso še ogledali teh lepih krajev.

Prebivalstvo Dalmacije je popolnoma hrvatsko in je ohranilo svoje kmečke posebnosti. Narod je neobičajno živahen in posebnega temperamenta; pri tem pa realen. Toda beda naroda je nepopisna. Ljudje komaj toliko pridelajo, da imajo za golo življenje.

Temu narodu je treba pomagati. Najnужnejši pogji, da se more pomagati narodu, so tu. Prvič je tu naš kralj, ki za stopa državo napram inozemstvu in ki jo je na znotraj uvrstil. To je naroden kralj. Potem imamo narodno vladu, ki po malem postaja tudi seljaška. To je vlada narodnega sporazuma, kar pomeni, da je v Dalmaciji Hrvatska, v vsej državi pa seljaška. Tudi če današnja vlada ni še čisto taka, vendar je narodni sporazum odprl pot, da bo ta vlada v Srbiji srbska, na Hrvatskem hrvatska in v Sloveniji slovenska, v vsej državi pa na zunaj jugoslovenska.

Potrebna je pomoč tem ljudem, ki stradajo ni s strahom pravijo, kaj bi bilo, če bi prišlo do česa z Italijani. Kaj bi se zgodilo, če bi n. pr. prišli s par ladjami, ki bi prinesle hrano v te kraje? Ne zgodilo bi se nič. Otroci so za časa italijanske zasedbe pometali v morje čokolado, ki so jim jo dajali Italijani. To nam daje veliko sigurnost.

Na dalmatinskih otokih vlada poseben sistem, ki ga je uvedel Milan Pribičević. Povsod na otokih je bilo namreč najti 20 do 50 ljudi, ki so dobivali po 50 do 60 dinarjev na dan. Ti so hodili vedno oboroženi okoli. Ljudje so se morali tem

slepo pokoriti. Tamošnje ljudstvo je bilo v resnici zastraženo.

Administracija sama je imela poseben značaj in je bila v najtesnejši zvezi z nekimi posebnim odborom v Beogradu, v katerem so bili zlasti ljudje iz Pašičeve okolice. Bilo je dosti, da je Rade Pašić rekel le besedo sreskemu poglavarju pa se je vse naredilo. Tako so bili najslabši elementi, ki jih je narod povsod imenoval italijanske in avstrijske vohune, popolni gospodarji. V Dalmaciji je gospodar občine tudi gospodar vsega. Ta stvar pa se je zdaj spremenila, ker so vse občine z malo izjemami prišle v roke Hrvatske seljačke stranke. Vendar imajo ljudje še vedno občutek, da so pod obznano in da imajo v Beogradu namero, te kraje posrbiti ali poradikaliti ali pa nared razseliti.

Sečialno najvažnejša stvar bi bila, da se narod tako zaposli, da si bo mogel ob najmanjši državni podpori pomagati iz sedanje bede in priti do blagostanja.

Dalmacija mora za Hrvate postati središče politike. To bo treba svetovati tudi radikalni stranki in drugim srbskim strankam. S tem nasvetom in s to zahtevo bo treba hkrati reči, da je to pogoj za nadaljnje sodelovanje. Če se ne sprejme agrarni zakon za Dalmacijo, bo HSS ukinila koalicijo, ker nima smisla to vlado še naprej podpirati, ako nam ona ne ustreže. To vprašanje je bilo že urejeno, upirajo pa se zdaj štirje radikalni poslanci, ki so sami osebno prizadeti. Pa bomo rekli radikalom: Če vi bolj potrebujete tiste štiri poslance kakor našo stranko, potem dobro. Če se ta zakon ne sprejme že zdaj, kesneje nima smisla, ker potem pride trgatav in bi se takrat odnosaj zapletel.

Mnogo je v Dalmaciji odvisno tudi od izvedbe nettunskih konvencij. Tu pa ima glavno besedo minister za socialno politiko od katerega je vse odvisno. On bi pa rad nettunske konvencije izkoristil zato, da prisili dalmatinske Hrvate v radikalno stranko.

Če Simonović ostane še naprej minister za socialno politiko, potem je stvar popolnoma jasna, in to tembolj, ker je Simonović pristaš najožje Pašičeve okolice, ki nič ne taji, da je bil po njeni misli sporazum največja pogreška in da je treba iskati druge kombinacije brez seljaške stranke in proti njej.

SEJA HSS V ZAGREBU.

Beograd, 7. julija. Sinoči so vsi poslanci HSS, kolikor jih je bilo še v Beogradu, odpotovali v Zagreb, da se udeležijo današnje seje HSS. Od ministrov sta odšla v Zagreb Pucelj in dr. Šibenik. Dr. Nikić je že predvčerajšnjim odšel iz Beograda, dr. Šuperina je pa v Pragi in se zato ne bo mogel udeležiti seje stranke.

IZJEMNE ODREDBE NA ANGLEŠKEM PODALJSANE.

London, 7. julija. Spodnja zbornica je s 180 proti 64 glasovom izglasovala podaljšanje izjemnih pooblastil, ki so bila dana vladi ob izbruhu splošne stavke.

Senzacijski načrt Caillauxa.

Pariz, 7. julija. Na včerajšnji seji ministrskega sveta, ki se je začela pol ure prej, nego je v zbornici pričela razprava o finančnem položaju, je finančni minister Caillaux podal poročilo o svoji akciji, ki jo namerava začeti za stabilizacijo franka. Poročilo je ministrski svet odobril. V poročilu je finančni minister naglasil, da v celoti usvaja predloge v poročilu finančnih strokovnjakov in da bo na osnovi teh predlogov izdelal poseben zakonski načrt za sanacijo franka. Finančni minister zahteva od parlamenta, da izglasuje vladi pooblastilo, da sme v roku šestih mesecev aplicirati vse restriktivne ukrepe, ki so jih predlagali finančni strokovnjaki.

Pariz, 6. julija. Na današnji seji parlamenta je podal Caillaux svoj sanacijski načrt. V glavnem se ujema ta načrt s predlogi strokovnjakov, toda ne v vseh podrobnostih.

Predvsem bo skušal doseči Caillaux ravnesje v proračunu. Izdatki za obnovo od vojne porušenih krajev se kot investicije izločijo iz rednega proračuna. Finančna uprava se bo reorganizirala in s tem se bo dobilo toliko novih dohodkov in tako zmanjšalo izdatke, da ne bo treba povišati davkov. Nujno pa je, da se uradnikom povišajo plače ker drugače ne bo uprava dobro funkcionirala. V bodoče se bodo dovoljevali novi izdatki le, če se z novimi davki poskrbi za njih kritje.

Nato je govoril Caillaux o finančnem stanju Francije. Notranji dolgovi znašajo 286 milijard. Nujno potrebno je, da najame Francija zunanje posojilo in zato je ratifikacija washingtonskega dogovora neobhodna. To svoje mnenje je Caillaux obširno utemeljeval, nakar je bila seja prekinjena.

MONGOLIJA ZA RUSIJO.

Berlin, 7. julija. Po vestih iz Moskve je mongolska vlada zaprosila sovjetsko vlado, naj ji pošlje vojaške inštruktorje in vojni material za mongolsko vojsko. Zaradi te zahteve mongolske vlade je japonski poslanik v Moskvi napravil demarš pri sovjetski vladi. Svet ljudskih komisarjev je zato sklenil, da v Mongolijo ne pošlje inštruktorjev. Pač pa je pristal na to, da pošlje tja vojnega materiala za deset milijonov zlatih rubljev.

POLOŽAJ MINISTRA SIMONOVICA — OMAJAN.

Beograd, 7. julija. Včeraj so tudi sami radikalni priznali, da je napad Stefana Radića na ministra za socialno politiko Simonovića popolnoma opravičen. Radikalni ugotavljajo, da Simonović ves čas svojega ministrovanja ni v svojem resoru ničesar napravil v korist stranke in države in je edin efekt njegovega dela ta, da se je sprl z raznimi organizacijami.

BOJ ZA BEOGRAJSKO OBČINO.

Beograd, 7. julija. Demokrati so imeli sinoči sejo osrednjega odbora za mesto Beograd. Na seji so razpravljali o vprašanju kandidatur za občinske volitve. Izgleda, da demokratje ne bodo postavili svojih kandidatov, dokler se ne razčisti situacija v radikalni stranki. Po neki verziji, ki so širijo sami radikalni, ni izključena možnost, da se Pašić, še predno bi iz Karlovih Varov odšel v kako francosko kopališče, vrne v Beograd in sam razčisti situacijo v radikalni stranki.

Beograd, 7. julija. V radikalnem proglasu, ki bo izdan za občinske volitve, se poudarja velika važnost občinskih volitev. Občinske volitve bodo merilo za bodoče skupščinske volitve.

Lord Grey of Fallodon.

(Iz njegovih memoarjev.)

II.

Balkanski konflikt l. 1912 je bil prvo znamenje svetovnega požara, ki je izbruhnil dve leti pozneje. Ze takrat se je zdelo, da se bo vojna za razkosanje turškega teritorija v Evropi razširila čez balkanske meje, kajti Rusija je stala očitno na strani Srbije in Bolgarije in »poizkusna mobilizacija« Avstrije nam je še živo v spominu. V tisti nervoznosti je ohranil mirne živce samo sir Grey, ki je predsedoval takrat v Londonu zborujoči konferenci veleposlanikov.

V svojih spominih opisuje, kako so prijateljsko občevali med seboj poslaniki Francije, Italije, Rusije in Nemčije ter se prav lahko sporazumevali pod njegovim predstvom. Celo nemški poslanik, princ Lichnowski (po pokolenju poljski plemenitaš) se je v vsem strinjal s svojimi tovariši. Grey prav posebno naglašja njegovo miroljubnost in lojalnost. Orijentalno vprašanje, ki je krvavo grozilo Evropi, se je v Londonu za zeleno mizo rešilo v miru. Ta veliki uspeh je v Greyu globoko utrdil vero v konference in ga takorekčito zazbil v brezskrbnost sredi največjih bojnih priprav na kontinentu. Kajti nemški junjaki niso bili duha princa Lichnowskega. Berlin je začel po balkanski vojni z oboroževanjem v tako ogromnem obsegu, da se je Francija čutila prisiljena, vpeljati triletno obvezno vojaško službo. Toda Grey ni niti mislil na kako nevarnost in takratni britanski premier Asquith je bil prav tako prepričan o tem, da je kaka vojna z nemške strani izključena, v dobri veri je živel tudi sam nemški poslanik Lichnowski in izgleda, kakor da ga je Tirpitzeva klika v tej veri potrjevala, zato da bi bila Anglija tem bolj prepričana o miroljubnosti Nemčije. Sir Grey in princ Lichnowski, ki je odhajal na svoj dopust, sta imela 24. junija 1914 še konferenco, pri kateri sta pregledala evropski položaj in ugotovila, da ni nikjer znaka kakšnega konflikta. Grey je na tej konferenci predlagal, naj bi se interesne sfere med trojno antanto in trojevo uredile z mirnimi pogodbami, ki bi garantirale svetovno ravnotežje. O tem razgovoru je angleški zunanji urad po svojih običajih obvestil angleškega poslanika v Berlinu s posebnim pismom in to pismo je poslednji diplomatski dokument angleškega zunanjega ministrstva v seriji iz mirnega časa.

Štiri dni pozneje je bil umorjen v Sarajevu avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand. Vsa Evropa je zašla v skrajno napetost. Sir Grey, ki ga je bila londonska veleposlaniška konferenca prepričala o uspešnosti osebnih razgovorov je verjel, da se bodo nasprotja izgladila tudi sedaj. Verjel je to tako trdno, da je šel celo 3 dni po avstrijskem ultimatu Srbiji po svoji stari navadi prebit nedeljo 26. julija iz Londona na deželo. V Londonu je pripravil le za vsak slučaj vabilo velesilam in konferenci za poravnavo avstrijsko-srbskega spora in je naročil naj se to vabilo, če bi se situacija poslabšala, odpošlje. V njegovi odsotnosti je dne 26. julija stalni podtajnik sir Arthur Nicholson to tudi storil.

Ko je Nemčija odklonila svojo udeležbo pri kako splošni akciji velesil, je miroljubni Grey mahoma izpregledal in se zavedal ogromne nevarnosti. Angleška deviza v zunanji politiki »Wait and see« (Počakati, kaj bo) ni bila več na mestu, bilo je treba energične akcije. Greyev mir se je izpremenil v jezo zoper nemško neodkritost; Bethmann-Hollweg in v Jagow, ki sta bila zadrževala, da nista vedela za avstrijski ultimatum predno je bil odposlan in da ga v celoti ne odobravata, sta se nakrat postavila na stališče, da je Nemčija proti temu, da bi se kdo vtičal v zadeve njene slabotne zaveznice Avstrije, ki naj sama uredi svoje račune s Srbijo. Grey poskuša vsa sredstva, toda situacija ni več v rokah diplomatov, ampak tajne vojaške in junjerske kampanje, ki je »civiliste« potlačila popolnoma v kot. Ta kampanja je zahtevala vojno, če se Rusija in Francija ne ukloneta. Tudi Hollweg in Jagow se zavedata, da bi se jima vsaka druga akcija vstela kot veleizdaja, zato sta konferenco odklonila. Vendar sta oba še vedno računala z nevtralnostjo Anglije in medtem, ko francoski poslanik sploh ni bil sprejet za časa krize niti enkrat, je imel angleški sir Goschen vedno dostop do Jagowa in Bethmann-Hollwega. Da se je Nemčija zanašala na nevtralnost Anglije nekako utemeljeno, temu je brez dvoma vzrok angleško javno mnenje, v katerem se dolgo ni prišlo do zavesti, da bide tudi za Britanijo usodna ura in da se tiče balkanski konflikt tudi Anglije. Prvi je to spoznal jasno in zavestno Grey je naslovil na Berlin svoj prvi opomin: čital pot, po kateri je odločno stopal.

24 ur potem ko je odklonila udeležbo pri mednarodni konferenci, je nemška vlada zaprosila angleško, da ji le-ta zagotovi svojo nevtralnost za slučaj francosko-nemške vojne. Odgovor Greyev je bil odločno odklonil: »Anglija ne prevzame nikake obveznosti.« Toda kljub temu so tudi po tej izjavi Greyeve depeše v Berlin sestavljene skrajno miroljubno. Zakaj ni Grey vendarle odločno povedal Berlinu, da bo v konfliktu Anglija stopila Franciji ob bok?

Iz memoarjev ni razvidno, dasi se čuti, kakor da si lord Grey tudi danes nekoliko težje vest s tem vprašanjem. Mogoče ni smel stopiti iz rezerve radi kabineta, ki je bil po večini svojih članov sestavljen iz pacifistov in zagovornikov miru z Nemčijo. V tem oziru je dramatičen pasus o takratnih njegovih razgovorih s francoskim poslanikom Cambonom, ki ga je rotal, naj Anglija jasno izjavi, da bo šla v eventualni vojni s Francijo, kajti s to izjavo bo rešen mir.

Cambon, piše Grey, me je rotal, naj mislim na interese svoje domovine, naj prevdarim, kakšen bo položaj Anglije, če bo Nemčija strla Francijo in zagospodarila nad Evropo. Ti razgovori so bili mučni. Oba sva imela nastop, ki nama je bil zapovedan. Cambon je bil tako srečen, da je mogel biti njegov

nastop lep in on je to tudi izkoristil. Meni tak sreča ni bila dana, o tem sem si bil na jasnem. Ampak jaz nisem mogel ravnati drugače kakor sem.

V kolikor ni bilo za vojno pripravljeno angleško javno mnenje, je k temu pripomogla Nemčija sama s svojimi brutalnimi akti. Grey je naslovil na Berlin svoj prvi opomin: Anglija ne bo dovolila, da bi nemško brodom je napadlo francosko obalo. Na ta opomin sledi pohod Nemčije na kopnem čez Belgijo. Ta prelomilev nemške besede in surovo nasilje vzdigneta Anglijo. 3. avgusta 1914 je Grey opisal parlamentu položaj in britanska vlada je lahko v polnem soglasju z narodom poslala Nemčiji ultimatum.

Narodi so bili vrženi na tehtnico usode. V posebnem poglavju razmotriva Grey vprašanje, ali bi se bila mogla svetovna vojna preprečiti. Izprašuje si vest v podrobnosti: ali bi bilo prav, če bi bil šel l. 1912 on sam v Nemčijo na razgovor, ali bi bilo dobro, če bi bil l. 1914 odločno izjavil v krizi, da bo Anglija šla s Francijo. Zlasti to poslednje vprašanje, ga najbolj teži. Odgovor, ki si ga daje je značilen: Take odločne izjave ni bilo mogoče dati. Nikakor ni mogel angažirati Anglije brez odločitve kabineta, ta pa se ni mogel odločiti, predno se ni izreklo javno mnenje. Sicer pa po njegovem mnenju tudi odločna izjava ne bi bila pomagala, kajti nemški vojaški krogi so smatrali angleško armado za brezpomembno organizacijo.

Mogoče se Grey moti, kajti eno je gotovo: nemški kancler ni računal z intervencijo Anglije in razburjenje, ki se ga je polastilo ko mu je izročil sir Goschen ultimatum Britanije, da slutiti, da bi se »civiliste« morda vendarle bili ujunačili in postavili junjerskem porobu, če bi bili prepričani o intervenciji Anglije.

Iz spominov Greyevih veje popolna iskrenost in človek, ko jih odloži, je prepričan, da Anglija na vojno ni bila pripravljena in ž njeno ne računala. Naj omenimo iz memoarjev še frapantno stran o dogodkih po bitki pri Charleroi: angleške in nemške armade razbite, kdo bi slutil, da se bliža velika zmaga ob Marni? Nemci prodirajo z veliko naglico. Goreči patrijot Cambon je na obisku pri Greyu ves potrjen in zamišljen. Grey ga tolaži in mu našteva vse mogoče momente, ki kažejo, da se bo obrnilo na bolje. Cambon molči, naenkrat vzplamti in izgovori preproste besede: »pa pravica tudi«. In Usoda je šla pot pravice.

Asimilacija tujcev v Franciji.

Tujski problem postaja vled rastočega dotoka tujcev za Francijo vedno važnejši. Dočim je bilo l. januarja leta 1914 v Franciji samo 1.752.868 tujcev, jih je bilo leta 1925 že 2.845.254 (od katerih je bilo 20.553 jugoslovenov). V tem številu pa niso vključeni turisti ali tujci, ki so le mimogrede v Franciji. Če se vse te tujce upoštevamo, potem živi v Franciji v vsem tri in pol milijona tujcev, ali skoraj desetina vsega prebivalstva. Med Francozi se je pričela zato velika akcija za asimilacijo tujcev in sicer na ta način, kakor je izvedena v Ameriki in v Švici. Ta asimilacija bi se vršila le v državopolitičnem smislu in je torej ni istovetiti z denacionalizacijo, kakor bi jo hoteli izvesti n. pr. fašisti med Primorci in Tirolci. Vsi ti tujci naj bi postali dobri državljani, na katere se bi smela Francija zaneseti v vsakem slučaju, dočim bi svojo nacionalnost lahko ohranili.

Da bi se ta asimilacija pospešila, je predložil poslanec ronskega departmana Charles Lambert parlamentu zakonski načrt, po katerem bi se preuredila naturalizacija tujcev.

- Charles Lambert predlaga:
1. Opicijska pravica v Franciji rojenim otrokom tujcev eno leto po doseženi polnoletnosti se prekliče.
2. Tujec se more naturalizirati že po treh letih in ne šele po desetih, ko dosedaj.
3. Čakalna doba odpade za vse tujce, ki so poročili Francozinjo, služili v francoski vojski ali koristili Franciji.
4. Naturaliziran tujec sme izpremeniti svoje ime.
5. Taksa za naturalizacijo se zniža od 1276 frankov na 100 frankov.

Rad. Peterlin-Petruska:

Na vsesokolski zlet v zlato Prago.

Naj živi človek še v tako slabih razmerah, vendar se včasih iztrga iz krepeljev vsakdanosti, kamor ga žene sreče. Velika ideja vseslovenskega bratstva, ki jo širi ravno Sokol, je poglata tudi mene, kakor pred leti v Sofijo, v oddaljeno Prago, da si oživim duha v objemu sorodnih duš.

Peljal sem se preko Jesenic in Beljak in skozi Visoke Ture v Gastein in Solnograd, od tam pa iz Linca čez Donavo in mimo Budjevic in Tabora v Prago. Med potjo do Beljaka sem govoril s koroškimi Slovenci in se prepričal o njihovi vztrajnosti in ljubezni do rodnega jezika, od Beljaka dalje pa sem si predočeval po imenih gora in vasi, do kam je moralo nekdanj segati naše slovensko pleme. Tujec ga je sčasoma izpodrinil in popačil pristno slovenska imena krajev.

Zal da je skoraj ves čas deževalo in je gošta meglja pokrivala snežene vrhove Visokih Tur. Skozi megleni pačolan sem videl le obrise najbližje okolice, ki je jako lepa ob tej progi. Čez celo dolino Möll te pozdravlja gorav. Danijela s cerkvice na ostrom vrhu, malo naprej pa stara gradova nekdanjih roparskih viteзов, Zg. in Sp. Sokolji grad. Zelenjica vodi visoko nad dolino tik skoraj navpičnih prepadov skozi celo vrsto predorov, dokler ne zapusti med postajama Malnice in Bockstein v višini 1185 metrov nad morjem

6. Postopanje za naturalizacijo naj se omeji in naj traja kvečjemu pol leta.

Temu načrtu se seveda šovinisti upirajo, ker se boje, da bi od tega trpela čistost plemen. Toda ta argument je tako neresen, da se ni bati, da bi Lambertov predlog nalezal na resen odpor. Za izseljenje bi bilo uzakonjenje Lambertovega predloga največje važnosti, ker bi bili tako obvarovani pred izkoriščanjem s strani brezvestnih agentov.

Politične vesti.

Stare kombinacije oživljene. Ataka pašičevcev proti vladi gosp. Uzunovića, zlasti proti notranjemu ministru Božu Maksimoviću, je naravno oživila vse kombinacije, ki se redno ponavljajo, kadar se prične govoriti o krizi vlade. Tako se poroča, da so se zopet začela pogajanja med radikali in demokrati glede razširjenja vladne koalicije. Nadalje se govori, da hočejo pašičevci na vsak način doseči razčiščenje situacije in da bodo stopili v opozicijo, če ne bi centrušaši docela pristali na njih zahteve. Obenem se seveda tudi govori, da so silno napeti odnosi med radikali in radikali. Da je na vseh teh govorih nekaj resnice, je sigurno, samo da ne v tem zmislu, kakor bi želeli naši esdesarji. Jasno je, da bo moralo priti, morda že v kratkem, do razčiščenja situacije v radikalni stranki. Centrušaši se bodo morali odločiti, ali se pokore pašičevcem, ali pa stopijo v boj z njimi. Ker je vlada v rokah centrušašev, ki poleg tega niso kompromitirani od raznih afer ko pašičevci, je položaj centrušašev močnejši in zato je pravilno, če se govori o odhodu pašičevcev v opozicijo. Samo da se ta prehod ne bi izvršil prostovoljno, temveč prisiljeno. V tem slučaju pa je jasno, da bi centrušaši iskali zaveznike, ker ne bi hoteli, da bi bili v vladni koaliciji slabšeji od radikalev. In za ta slučaj so upravičene tudi kombinacije o pogajanjih z demokrati. V tem slučaju pa bi moglo priti tudi do formacije nove stranke, ki bi obsegala centrušaše, jovanovičevce, davidovičevce in spahovce. Če bi se tej skupini pridružile še kake druge skupine, ni še gotovo, toda poizkusi v tej smeri se bodo sigurno izvršili. — Zahteva St. Radica po odstopu ministra Simonovića bi mogla ta proces pospešiti, ker bi tedaj morali centrušaši deklarirati, če so za sporazum s pašičevci ali ne. Ker je skupščina odgodena, bi se mogli vsi ti dogodki izvršiti brez večjih streslajev. Sigurno pa je, da pred koncem občinskih volitev v Beogradu in Srbiji ne pride do izprememb in da bo potem gospodar situacije, kdor bo zmagal pri teh volitvah.

Napredovanje misli Pan-Eвроpe. Coudenhove Klergi se je vrnil te dni s svojega sedemtedenskega propagandnega potovanja za panevropsko misel po Nemčiji, Franciji in Angliji. Izjavil je, da v vseh teh državah panevropska misel zelo napreduje in da bo panevropski kongres, ki se vrši od 4. do 7. oktobra na Dunaju, zelo dobro obiskan. Značilno je tudi to, da se vrši skoraj istovrstno panazijatski kongres v Tokiju in panameriški kongres v Panami. Tako se po vsem svetu pripravljajo tla za uresničenje velike misli Pan-Eвроpe.

Caillaux pred parlamentom. Za finančno debato, ki se je pričela včeraj v francoskem parlamentu, je bilo prijavljenih 8 interpelacij in 17 govornikov se je že vpisalo. Med govorniki pa ni Tardieu-a, glavnega nasprotnika Caillaux-a. Tardieu bo najbrže govoril šele v četrtek ali petek. Ko ga je namreč Briand ironično vprašal, če bo v tork vladno vrzel, je odgovoril Tardieu, da bi se to lahko zgodilo tudi šele v četrtek ali petek. V nekem poznejšem pogovoru pa je izjavil Tardieu, da se je zgodila pri prvem padcu Caillaux-a težka napaka, ker se mu ni dalo niti prilike, da bi svoj načrt razvil in pokazal, kaj da zna. Ta napaka se ne sme ponoviti. — V ministrskem svetu je poročal Caillaux o svojem sanacijskem načrtu. Finančni načrt strokovnjakov osvaja skoraj v celoti, vendar pa bo predlagal nekaj izprememb, toda šele potem, ko bo vladi izrečena zaupnica. Sporoča se, da francoska vlada ne bo parlamentu takoj predložila ratifikacije washingtonskega dogovora, temveč da bo skušal Caillaux najprej urediti vprašanje dolgov z Anglijo. — Poročilo strokovnjakov ni bilo v parlamentarnih krogih dobro sprejeto. Socialisti so zlasti proti konsumnemu davku, ker se z njim nalagajo bremen samo delavcem in srednjim slojem.

Koroško in se prerije skozi 8500 m dolg predor na Solnograško. Povsodi po teh krajih je živel nekdanj slovenski rod. Medsebojne razprtilje so ga uničile.

Iz kopalnice Gastein letos tujci kar beže: večni dež, mrzlo podnebje v bližini snegov, ki se kar nočejo pomakniti višje v gore, jim jemljejo veselje do kraja, ki je v resnici krasen.

V velikem naliwu smo dospeli v Solnograd, ki je s svojim gradom in okolico zelo podoben Ljubljani. Ogledal sem mesto, se dvignil z vzpenjačo na grad, poslušal igranje zvonov in donenje mogočnih stoličnih orgelj, nato pa z vlakom dalje v Linc.

Od Linca do češke meje je pa začel vlak neredno voziti, radi preobilice deževja, ki je naraslo največ radi sokolskega zleta. V Zg. Hradištu nas je prehitel prvi poseben vlak z jugoslovenskimi Sokoli.

Cimbolj smo se bližali Pragi, tembolj je zaostajal naš vlak, čeprav je bil prvi in se je z njim vozila zletna deputacija naše države, med njo celo vojni minister general Trifunović. Vse postaje od meje do Prage so bile okrašene z zelenjem, zastavami in sokolskimi pozdravi; posebno okusno urejene so bile v Taboru in v Strančicah pri Pragi.

Nameste ob pol sedmih smo dospeli na Villosov kolodvor šele po osmi uri. Tu je čakalo našo vojaško deputacijo češka z vojaško godbo, ki je zaigrala pri prihodu Bože pravde in Kde dom je moj.

Vendar pa upajo socialisti, da bo Caillaux še spremenil sanacijski načrt strokovnjakov ter da bo potem načrt sprejemljiv. Glavna misel Caillauxovega sanacijskega načrta je, da treba rešiti frank s pomočjo zunanjega posojila v znesku 200 milijonov dolarjev in zaradi tega urediti vprašanje tujih dolgov. Temu pa desničarski krogi ugovarjajo, ker bi morala Francoska banka v tem primeru zastaviti svoje zlato. Napetost na torkovosejo je bila v vsem političnem svetu največja.

Pruska vlada in odpravina nemškemu knezom. Pravni zastopnik Hohenzollerjev je pod vtisom zadnjega glasovanja ponudil pruski vladi nova pogajanja glede odpravnine Hohenzollerjem. Pruska vlada je sklenila, da more o tem razpravljati le če bodo potem Prusiji zagotovljene večje ugodnosti, kakor pa jih bi imela po vladnem kompromisnem načrtu. Stvar knezov stoji torej v Nemčiji vedno slabše.

Čas rimski poroti. Pred rimsko poroto se je moral zagovarjati anarhist Ghinazzi, ki je bil ob času fašistkega pohoda na Rim napaden ponoči od šestih fašistov in je pri tem enega fašista ubil. Ghinazzi je bil tedaj v spremstvu dveh tovarišev, ki sta bila od fašistov prijeta in oba ustreljena, čeprav sta bila brez krivde. Kmalu po tem je bil ubit od fašistov neki policijski stražnik in fašisti so obdoli Ghinazzija, da je on to storil. Bil je tudi obsojen, dasi mu ni bila krivda najmanj dokazana. Sedaj se je moral pred rimsko poroto zagovarjati še zaradi umora fašista v noči fašistovega pohoda na Rim. Ghinazzi je priznal, da je fašista ustrelil, toda storil je to v silobranu. Čeprav so fašisti skušali terorizirati porotnike, so ti vendar pritrili Ghinazzijevemu zagovoru in ga oprostili. Oprostila razsodba rimskih porotnikov je bila za Rim naravnost senzacija. Ghinazziju najbrže dosti ne bo koristilo, ker je občaj, da fašistovska »justica« popravi pravdorede prave justice. Tako se je zgodilo pred letom da oproščenemu komunistu v Spezzii, ki so ga dan po oprostitvi našli ubitega na ulici.

Kratke vesti.

Prški občinski svet je sklenil, da preimenuje dve prški ulici v Italijansko in Rimsko ulico. Menda v zahvalo, ker Italijani niso pustili Goricanov na sokolski zlet v Prago.

Albansko-italijanski trgovinski dogovor je stopil veljavo.

Arbitražni dogovor med Dansko in Francijo je bil v ponedeljek podpisan od Brianda in danskega poslanika v Parizu.

Tiskarno za ponarejanje kanadskih dolarjev je odkrila policija v Calgaryju na Francoskem.

Šel britanskega medicinskega kora, polkovnik Brausbury in njegova soproga sta bila ubita v Lukuum (Indija) od nekega Hinda.

Pol milijona ton premoga je uvozila Amerika pretekli teden na Angleško.

Vloge v pruskih hranilnicah so se v juniju povečale za 4,6% in znašajo sedaj poldrugo milijardo zlatih mark.

Splosna stavka pristaniških delavcev je izbruhnila v Antverpnu.

Alzaška zveza se je ustanovila v Alzaciji. Njen cilj je popolna avtonomija Alzacije in njena nevtralizacija.

Londonski kovinski delavci zahtevajo, da se jim tedenske plače zvišajo za en funt (275 dinarjev). Večina delavcev se je izjavila za štrajk, če ne bi bilo tej zahtevi ustreženo.

DONESEK K NAŠI UPRAVI.

Centralistična »Politika« piše:

Dne 2. julija 1926 je bil poslan iz kabineta predsednika ministrskega sveta narodni skupščini akt, v katerem se zahteva ovelovljen prepis ukaza z dne 21. ali 23. novembra 1914 o imenovanju pok. Milorada Draškovića za ministra za javna dela.

V aktu se pravi: »Nujno je vsled ureditve pokojnine vdovi pok. Draškovića.«

Milorad Drašković pa je bil ubit pred štiri leti.

K tej konstataciji pripominjamo s »Politiko«:

Če mora vdova enega ministra — in tako zaslužnega ministra — čakati štiri leta, da pride do pokojnine, koliko let pa morajo potem čakati na pokojnino vdove uradnikov ali celo nižjih nameščenec?

Jaz nisem čakal konca pozdravov, prejel sem se s težavo do izhoda kolodvora, ker je brezmejna množica glav in oči čakala na predrage jugoslovenske brate. Bil je sprejem kakoršen je menda mogoče le pri Čehih: po celem okrožju je odmeval njih desetstisočeri pozdrav: Na zdar! Toda to je šele začetek, šele 6. t. m. na praznik Husa bo Praga šele pokazala samo sebe v vsej lepoti in prijateljstvu.

Oddal sem prtljago na kolodvoru in se odpeljal na zletišče. To je ogromna stvar, napravljena in urejena po načrtu br. inž. Ludvika Čizka na visokem polju zunaj mesta 320 tisoč kvadratnih metrov. Na telovadišču je prostora za 15 tisoč telovadcev in za okroglo 150 tisoč gledalcev. Zletišče ima osem vhodov z enim do osem visokih stebrov pri vsakem, na katerih razpenjajo krila sokoli. Pod njimi pa stoje goli nadnaravno visoki Sokoli s kaviču razprostrtimi rokami, v katerih drže vprskane s sokolsko emblemo. Za tribunami telovadišča so ogromni prostori za telovadce in celo mesto gostilniških stavb. S zletišča, ki leži 330 metrov nad morjem in 130 metrov višje kot Staromestni trg je prekrasen razgled na Prago in njeno okolico. Na stolovoz električne železnice in nebroj avtobusov vozi neptrigoma od ranega jutra do pozne noči občinstvo gori in doli.

Takega navala ljudstva Praga še ni videla, odkar stoji.

Pri Zagrebu je izstopil iz svoje struge potok Černomerec ter poplavljal vso okolico. Poplavljen je bila Ilica do artiljerijske vojašnice. Med prebivalstvom je vladala silna panika. Ljudje so bežali iz hiš. Oblast je rekvirirala vojaštvo, ki je napravilo zaščitne nasipe ter pomagalo prebivalstvu pri reševanju premoženja. Voda je odnesla več mostov. Glavni drevored v Maksimiru je bil podoben hudourniku. Prebivalstvo se boji, da izstopi tudi Sava iz svoje struge. Regulačni urad ima permanentno službo. Sava kaže 2 m nad normalom.

Narasi potok Medveščak je zahteval tudi eno človeško žrtev. Odnesele je 10letnega dečka Ivana Vidovića. Deček si je umival v potoku noge, pri tem je padel v vodo. Na njegove obupne klice se mu ni upal nihče prihiteti na pomoč.

Tudi v Sloveniji naraščajo reke. O povodnji pri Ptuj smu poročali včeraj. Izstopile so na nekaterih mestih reke Savinja in vsi njeni pritoki Koprivnica, Hudinja, Voglanja, Sotla. Povodnji so povzročile precejšnjo škodo na poljih in travnikih. Lendava nevarno narašča. V Murski Soboti je nekaj ulic poplavljenih.

V Baranji in Bački je situacija še vedno kritična. Pri Kučki in »Tikvički pumpi« je porušila voda nasip in poplavlja vsega skupaj kakih 30.000 orolov zemlje.

JUGOSLOVANSKI ŠAHOVSKI KONGRES V LJUBLJANI.

V dneh 15. do 31. avgusta se vrši v Ljubljani kongres jugoslovanskega šahovskega saveza združen z glavnim turnirjem najmočnejših igralcev Jugoslavije. Pravico prijave imajo le prvaki saveznih klubov, nadalje njih prvorazredni igralci in pa lanski nagradniki glavnega turnirja v Subotici. Ker je to največja šahovskega prireditvev od postanka naše mlade države, opozarjamo že sedaj našo šahovsko javnost na njo. Obenem z glavnim turnirjem pa se bo kot novost igral v Ljubljani tudi prvi damski šahovski turnir za naslov prvakinje Jugoslavije. Dame, ki se za šahovsko igro zanimajo in bi eventualno ra-

de sodelovale na tem turnirju naj se pravočasno vpišejo v Ljubljanski šahovski klub, ki jim bo do pričetka turnirja nudil potreben teoretičen poduk. Ravnotako vabimo vse ljubljanske šahiste, ki se niso udeležili v Ljubljanskem šahovskem klubu, da to store, kajti klub jim bo gotovo nudil vse možnosti za nagele napredek v praktični igri. V načrtu so tudi velike prireditve, ki bodo zanimale vsakoga, tudi začetnike.

Vstopnina v klub znaša 20 Din, za dijake 10 Din, mesečna članarina je 10 Din. Dokazati moramo, da nismo samo po kvaliteti igralcev najmočnejši klub Jugoslavije, ampak tudi po številu članstva. Mi bomo tudi v bodoče držali to častno mesto med jugoslovanskimi klubi, če nas bo naša javnost zadostno podpirala. Prijavlja se vsak dan od 4. ure do 7. ure zvečer v lokalno Ljubljanskega šahovskega kluba, kavarna Slon, navzočemu tajniku.

Sport.

Važne inozemske nogometne tekme. V okviru nemških bojnih iger se je izvojeval finale za savezni pokal, ki si ga je priborila Južna Nemčija proti Zapadni Nemčiji s 7 : 3 (3 : 1).

V Varšavi so zmagali Poljaki v meddeželni igri proti Estonci 2 : 0 (1 : 0). Varšava pa je zmagala v medmestnem boju proti Lodzu 3 : 2 (1 : 2).

V meddeželni tekmi Koroška : Solnogrška je zmagala prva 5 : 2 (3 : 0).

Nepričakovan izid je nudila tekma Viktorija Žižkov v Pragi. Ker so Pražani postavili moštvo, od katerega jih je igralo šest prejšnji dan proti Švedom in ker so vrhu tega postavili še nekaj namestnikov, so pričakovali gotovo zmago Dunajčanov. Toda ti so popolnoma odrekli; nasproti pa so igrali Pražani z veliko večjo hitrostjo in preciznostjo, ter dosegli rezultat 6 : 1. Gole so zabili za Čeha: Jellinek 3, Novak 1, Mareš 1, Meduna 1. Za Vienno pa Bulla 1.

Teniški turnir v Wimbledonu. Amerikanka Kinsey-Richards, ki sta v Parizu premagala

francoski par Cochet-Brugnon, sta Francozoma podlegla v Wimbledonu 7 : 5, 4 : 6, 6 : 3, 6 : 2. Kolosalno zanimanje je vzbudila tudi odločitev v damskem singlu, kjer je porazila Angležinja mrs. Godfree Španko senorito d'Alvarez in s tem rešila to mojstrstvo za Anglijo.

Kolesarska dirka okoli Francije. Šesta etapa od Cherbourga v Brest (802 km) ni nudila posebnega zanimanja, ker dirkači nocoj preveč stopnjevali hitrosti. Čaka jih namreč težka vožnja skozi Pireneje. Zmagal je Belgijec Van Dam v 16 : 12 : 49. Zanimivo je, da je v vseh 6 etapah doslej zmagal Belgijec in sicer v vsaki etapi drugi. Dosedanja klasifikacija je sledeča: 1. Van Skembrock 90 ur 30 min. 48 sek. 2. Dejonghe 90 : 30 : 48 3. Jules Bayse 90 : 35 : 36.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA.
torek, dne 6. julija 1926.

Vrednote: Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 193, bl. 195, zaklj. 195. — Blago: Brzjavni drogovi (smreka, jelka, bor), zdravi, ravni, obeljeni, stegnjeni, ravno odžagani, od 8 do 12 m, 100 vag. meja, 8 vag., den. 300, bl. 300 zaklj. 300.

Zagreb, dne 6. julija. Devize: Newyork 56.46 — 56.76, Pariz 150.06 — 152.06, Curih 1094.55 — 1098.55, Praga 167.383 — 168.383, Berlin 1348.6 — 1352.6, Dunaj 788.6 — 802.6.

Curih, dne 6. julija. Beograd 9.14, Newyork 566.625, Pariz 13.85, Milan 17.95, Praga 15.3, Dunaj 73.

To in ono.

KAKO JE POTOVAL ŠPANSKI KRALJ.

Alfonz XIII., po milosti Primo de Rive absolutni kralj Španije, se je podal nedavno, ko so postala tla v Španiji nekoliko prevročna, v inozemstvo. Kako ga je spremljala tudi tja ljubezen njegovih podanikov, dokazuje aretacija dveh Špancev, ki sta namerala izvršiti nanj atentat. Aretacija je rezul-

tal silno obširnih varnostnih mer, ki francoskega budžeta najbrže ne bodo ravno malo obremenile. Samo za vožnjo kralja Alfonza v avtomobilu predsednika Doumergue-a k dirki na Longchamp je moral stopiti v akcijo velikanski policijski aparat. Po vsem potu mu je delala varnostna straža špali. Na dirkališču je stal za vsak slučaj pripravljen tovrni avtomobil, poln herkulično raščenih detektivov. Hotel, v katerem je stanoval, je stražilo neprestano 50 detektivov. Samo par izvoljenih oseb je imelo dostop v kraljev apartma. Seveda so ugotovili glede vsakega nepooblaščenca, predno je bil pripuščen k Nj. Velikanstvu. Za hotelske uslužbence je bilo bivanje kralja Alfonza v hotelu prava muka. Uslužbenici, ki so vršili svojo službo korektno že dolgo vrsto let, so bili za ta čas odstranjeni. V kuhinji je vršil ves čas kontrolo neki gospod z zelenimi očali, ki je gledal kuharju neprestano na prste. Manjkalo je samo še, da ni jedil kemično preiskaval, je potožil kuhar nekemu poročevalcu. Kot se vidi, se Alfonz XIII. ne straši nobenih tujih stroškov, da se ohrani svojemu ljudstvu.

TU VLADA RED!

»Pesti Tödsder« poroča: Neko z inozemskim kapitalom obratujoče tekstilno podjetje na Madjarskem je prosilo za vseliveno dovoljenje za novega ravnatelja. Noiranje ministrstvo je prošnjo odbilo. Podjetje se je obrnilo za pomoč na Deželno zvezo madjarskih tekstilnih fabrikantov, ki je poslala enega od svojih tajnikov v notranje ministrstvo, da bi poizvedel, zakaj je bila prošnja zavrnjena. Ministerialni referent je bil takoj pripravljen dovoliti inozemskemu strokovnjaku, eventualno tudi njegovi soprogi in otrokom bivanje na Madjarskem, ni pa hotel izdati dovoljenja za bivanje tudi njegovi tašči, boni in kuharici njegove soproge. Ko je bil inozemskemu strokovnjaku dostavljen odlok, katerim se dovoljuje njemu in njegovi rodbini bivanje na Madjarskem, dočim se prošnja glede tašče odklanja, je zaklical ves srecen: »Hvala bogu! Ta dežela mi ugaia: Tu vlada red!«

Jack London:

Morski vrag.

sem videl Maud v skrbah, dasi je boječe — celo poznad kuhinje, tudi se ni več prikazal na krovu. Zopet sem videl Uaud v skrbah, dasi je boječe — celo pomorno, mislim, opustila, da bi ponovila prošnjo. Kako naj bi jo sodil? Bila je neizmerno altruistična in bila je ženska. Poleg tega se mi je mlo storilo ob misli, da ta človek, ki sem ga skušal umoriti, umira čisto sam, dočim so bližnji tako blizu. Imel je prav. Zakonik skupine ljudi, kateri sem pripadal, je bil močnejši od mene. Dejstvo, da je imel roke, noge in telo moje oblike, je tvorilo zahtevek, katerega nisem mogel puščati v nemar.

Radi tega nisem čakal, da bi me Maud v drugič poslala na ladjo. Doznan sem, da sva potrebovala zgoščeno mleko in marmelado, pa sem ji povedal, da grem na krov. Videl sem, da je omahovala. Šla je celo tako daleč, da je mrmrala, da te stvari niso bistveno potrebne in da utegne biti moja pot brezuspešna. Kakor pa je bila uganila pomen mojega molka, tako je sedaj uganila pomen mojih besedi in je vedela, da se nisem podal na krov zaradi zgoščenega mleka in marmelade, ampak zavoljo nje in njene skrbi, ki je ni mogla prikriti, kakor je dobro vedela.

Sezul sem si čevlje, ko sem dospel do predladja, in odšel brez šuma v nogavicah na zadnji konec ladje. To pot ga tudi nisem bil poklical s stopnic. Oprezno sem se podal v kabino, a bila je prazna. Vrata v nje-

govo sobo so bila zaklenjena. Izprva sem hotel potrkati, nato pa sem se spomnil, po kaj sem bil pravzaprav prišel, in sklenil, da izvedem namero. Skrbno se izogibajoč vsakega šuma, sem privzdignil spustna vrata v tleh in jih položil na stran. Zaloga z obloko kakor tudi živili se je nahajala v tem skladišču in porabil sem priložnost, da sem vzel nekoliko perila.

Ko sem prišel iz skladišča, sem slišal v Larsenovi sobi glasove. Počutil sem in poslušal. Vrata so zaškripala. Natihoma sem zlezal za mizo, potegnul revolver in ga napel. Vrata so se odprla in kapitan je stopil noter. Nikoli nisem bil videl tolikega obupa kot je bil oni, ki sem ga videl na njegovem obrazu — na obrazu Wolfa Larsena, tega boreca, korenjaka, neukrotljivega, močnega človeka. Bil je popolnoma kakor ženska, ki vije in sklepa roke; vzdignil je stisnjeno pest in stokal. Eno pest je odprl in segel z odprto dlanjo preko oči, kakor da bi hotel odstraniti pajčevino.

»Bog! Bog!« je ječal in stisnjene pesti so se zopet vzdignile v neskončnem obupu, ki ga je bilo polno njegovo grlo.

Bilo je grozno. Tresel sem se po vsem životu in sem čutil, kako me je mrzlo spreletavalo po hrbtenjači in se mi je pot nabiral na čelu. Ni mogoče, da bi bil na svetu groznejši prizor kot pogled na močnega možaka v trenutku, ko je brez moči.

Toda Wolf Larsen je z naporom svoje nenavadno močne volje pridobil zopet oblast nad seboj. Z naporom pravim. Ves njegov život se je tresel od napora. Po-

doben je bil človeku, ki je na tem, da ga zadene mrtvoud. Njegov obraz se je skušal umiriti; pri tem se je mož zvijal, da se je zopet zrušil. Še enkrat so se stisnjene pesti vzdignile kvišku. Enkrat, dvakrat je lovil sapo in ječal. Nato mu je uspelo. Povsem lahko bi bil mislil, da je pred menoj stari Wolf Larsen, a vendar je njegovo gibanje kazalo neko slabost in neodločnost. Podal se je proti stopnicam in stopal docela tako, kot sem ga bil po navadi videl. A vendar je prav v tej hoji bilo nekaj, kar je pričalo o slabosti in neodločnosti.

Sedaj mi je bil na misli strah za samega sebe. Odprta spustna vrata so ležala ravno na njegovi poti: če bi bil našel to, bi bil tudi našel, da sem jaz bil v bližini. Jezil sem se sam nad seboj, ker bi me bil zalotil v tako nerodnem položaju, ko sem ždel na tleh. Vseeno je bilo še dovolj časa. Hitro sem stal in sem se, dobro vem, postavil v popolnoma kljubovalni položaj. Ni me opazil. Tudi ni opazil odprtih spustnih vrat. Predno sem mogel razbrati položaj ali ukreniti kaj, je stopil naravnost vanje. Ena noga je stopala v odprtino, dočim je bila druga baš na tem, da se vzdigne. Ko pa je nizzol stopajoča noga pogrešila tla in čutila, da ni tal zanj, se je zopet pokazal stari Wolf Larsen in s tigrastimi mišicami je preskočil odprtino, tako, da je priletel s prsi in želodcem in z iztegnjenimi rokami na drugi strani na tla. V naslednjem hipu je iztegnil noge in se rešil odprtine. Zvalil pa se je v mojo marmelado in perilo in ob spustna vrata.

(Dalje prth.)

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega
spomenika za vodo.

za dom, obri in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji - Tudi na obroke. - Večletna garancija.

Od dobrega
najboljše je
švicarski
pletilni stroj
DUBIED

Josip Petelinc, Ljubljana

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,

nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

• ZAHTEVAJTE PONUDBO! •

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 12, II. nadstropje.

„GROM“

CARINSKO POSREDOVNIKI IN SPEDICIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov broševkam: „GROM“.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

Uprava „Narodnega Dnevnika“

prodaja

makulturni papir

kg Din 4-50.

Mali oglasi.

Za vsako besedo se plača 50 par, za debelo tiskano pa Din 1.—.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela se dabi v veliki izbiri in po najnižjih cenah pri Karel Prologu, Ljubljana, Gospodarska ul. 3. — Stari trg 12.

Absolvent

trg. tečaja

išče službe kot praktikant pri kakem večjem podjetju. — Ponudbe prosim na upravo lista pod »Marljiv«

Mizarska delavnica

Franc Planinšek, Maribor, Mlinska ulica 11, izdeluje najfinejše in prosto pohištvo po zmernih cenah.

Asistenta-zobozdravnika

sprejme zobozdravnik v juljski krajini. Ponudbe na upravnistično listo pod »Asistenta-zobozdravnika«

DRVA - CEBIN

Woltova 1/II. - Telef. 56.

Modroce

iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, zložljive postelje, otomane dekoracijske patent divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN
tapetnik

Ljubljana, Krekov trg 7.

Sprejem

v inštrukcijo dijaka niso šol proti nizkemu honorarju ali proti dnevnemu hranju. Uspeh z jamčen! Interesente prosim, da pušče svoj naslov v upravi »Narodnega Dnevnika« pod šifro »Inštrukcija«.

Celulozni les

mehka drva, plača najbolje Fructus, Ljubljana, Krekov trg 10.

Krasne dekoracijske

patent-divane

v plišu

vam nudi izredno poceni

Rudolf Sever,

Ljubljana, Gospodarska ul.

Vabim na ogled!

Oglašajte v »Narodnem Dnevniku«